

## Силабус курсу

### СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОГО ОРІЄНТУВАННЯ

Ступінь вищої освіти бакалавр  
Освітньо-професійна програма «Логопедія»



Дні занять: згідно розкладу  
Консультації:  
Рік навчання: III, Семестр: VI  
Кількість кредитів: 4  
Мова викладання: українська

Керівник курсу:	магістр зі спеціальної освіти, асистент кафедри <b>Гладищук Анна Миколаївна</b>
Контактний телефон викладача	0973021266
E-mail викладача:	<a href="mailto:gladisukanna1@gmail.com">gladisukanna1@gmail.com</a>
Формат дисципліни:	нормативна
Обсяг дисципліни:	Кредити ЄКТС – 4 (120 год.)

#### Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Спеціальна методика соціально-побутового орієнтування» передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі спеціальної освіти відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальні освіти, світових тенденцій та національного досвіду України, де передбачено різні форми організації освіти і соціалізації дітей. Метою навчальної дисципліни є забезпечення професійної готовності бакалаврів спеціальної освіти системою знань про вивчення методичних прийомів викладання СПО дітям з особливими потребами, вивчення загально дидактичних методів, прийомів і засобів навчання, які застосовуються для організації навчального процесу соціально побутового орієнтування, формування у студентів професійних компетенцій з методики викладання СПО для дітей з особливими освітніми потребами, удосконалення знань та умінь щодо здійснення корекційної функції професійної діяльності корекційного педагога.

## Структура курсу

Год. лек./се м/лаб.	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2/0	Завдання та зміст предмету соціально-побутової та середовищної орієнтації в закладах освіти різного типу підпорядкування.	Предмет та завдання методики СПО. Предмет та завдання методики ССО. Місце СПО та ССО в системі адаптації дітей з порушенням психофізичного розвитку. Значення курсу СП та ССО. Зв'язок СПО та ССО з іншими науками. Предмет та завдання методики соціально-побутового орієнтування для досягнення освітніх, виховних та корекційно-розвивальних завдань. Принципи побудови та особливості навчальних програм соціально-побутової орієнтації для корекційних закладів.	Питання, практичні завдання
2/2/0	Доступний простір для маломобільних груп населення	Маломобільні групи населення: хто це? Бар'єри, які заважають маломобільним людям. Спільні ознаки маломобільних людей. Принципи безбар'єрності для маломобільних груп населення. Стан реалізації державних будівельних норм доступності до будівель і споруд.	Питання, кейси, практичні завдання, робота у групах
2/2/0	Методи та прийоми навчання СПО та ССО дітей з порушенням зору	Діти з порушенням зору в школі. Особливості розвитку школяра із порушенням зору. Структура потреб дітей з порушенням зору (загальні та особливі освітні потреби). Вимоги до облаштування робочого місця дитини з порушенням зору, матеріалів і режиму роботи. Пристрої і програмне забезпечення, що полегшують роботу незрячого користувача. Спеціальні пристрої для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором. Принципи універсального дизайну для дітей з порушенням зору. Характеристика	Питання, кейси, практичні завдання, робота у групах

		<p>програм з корекційно – розвиткової роботи «Соціально – побутове орієнтування» для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором.</p>	
2/2/0	<p>Методи та прийоми навчання СПО та ССО дітей з порушенням слуху.</p>	<p>Актуальні підходи до навчання та супроводу дітей із глухотою та порушенням слуху. Особливості розвитку дитини з порушенням слуху. Технології слухо – мовленнєвого розвитку дітей із порушенням слуху, компенсованими засобами слухопротезування. Етапи супроводу дитини у слухо – мовленнєвому розвитку. Значення жестової мови в соціально – середовищній орієнтації осіб з порушенням слуху. Принципи універсального дизайну для дітей з порушенням слуху. Характеристика програми з корекційно – розвиткової роботи «Розвиток слуху – зоро – тактильного сприймання мовлення та формування вимови» для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушенням слуху (глухих дітей).</p>	<p>Питання, робота у групах, практичні завдання</p>
2/2/2	<p>Методи та прийоми навчання СПО та ССО дітей з інтелектуальними порушеннями</p>	<p>Психолого – педагогічна характеристика учнів із порушенням інтелектуального розвитку. Особливі освітні потреби молодших школярів із інтелектуальними порушеннями. Формування життєвої компетентності учнів з інтелектуальними порушеннями. Мета та завдання корекційно – розвиткових програм «Соціально – побутове орієнтування». Характеристика програми з корекційно – розвиткової роботи «Соціально – побутове орієнтування» для підготовчого, 1-4 класів спеціальних</p>	<p>Питання, кейси, практичні завдання</p>

		закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями.	
2/2/0	Методи та прийоми навчання СПО та ССО дітей з порушенням опорно – рухового апарату	Категорії дітей з порушенням опорно – рухового апарату щодо їх психофізичних особливостей і можливостей оволодіння навчальним матеріалом. Психолого – педагогічна корекція порушення опорно – рухового апарату. Діти з порушенням опорно-рухового апарату в закладі освіти. Адаптації для дитини з порушенням опорно – рухового апарату. Навчання навичкам соціально – побутового орієнтування в спеціальному закладі дошкільної освіти. Характеристика програм з корекційно – розв'язкової роботи для дітей з порушенням опорно – рухового апарату	Питання, кейси, практичні завдання, робота у групах
2/2/0	Методи та прийоми навчання СПО та ССО дітей з розладами аутистичного спектру	Особливості розладів аутистичного спектру. Корекційно – розв'язкова робота як обов'язкова передумова успішної соціалізації дітей з РАС. Розробка і реалізація ефективних стратегій по включенню дитини в освітнє середовище. Розвиток соціально – побутових навичок в дітей з РАС.	Питання, кейси, практичні завдання, робота у групах
2/2/2	Методи та прийоми навчання СПО та ССО дітей з тяжкими порушеннями мовлення	Наявність різних видів бар'єрів у учнів з тяжкими порушеннями мовлення зумовлена особливостями їхнього психофізичного розвитку. Показники сформованості уваги та пам'яті учнів із порушеннями мовлення та їх вплив на навчальну діяльність. Формування навичок вербальної взаємодії з однолітками. Характеристика програми з корекційно – розв'язкової роботи «Корекція розвитку» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з тяжкими порушеннями мовлення	Питання, кейси, практичні завдання, робота у групах

0/2/2	Методика проведення занять з розділу: «Особиста гігієна»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання
0/0/2	Методика проведення занять з розділу: «Житло»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання
0/0/2	Методика проведення занять з розділу: «Засоби зв'язку»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання
0/0/2	Методика проведення занять з розділу: «Магазин»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання
0/2/2	Методика проведення занять з розділу: «Харчування»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання
0/0/2	Методика проведення занять з розділу: «Одяг і взуття»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання
0/0/2	Методика проведення занять з розділу: «Транспорт»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання
0/0/2	Методика проведення занять з розділу: «Медична допомога»	Розробка плану-конспекту корекційно-розвиткового заняття будь-якого типу порушення.	Практичні завдання

## Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 4.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
СК 3.	Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.
СК 4.	Здатність планувати та організовувати корекційно-логопедичну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей дітей, оцінювати її результати.
СК 6.	Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний логопедичний, корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами.
СК 7.	Здатність дотримуватися вимог до організації навчального та корекційно-розвивального освітнього середовища.
СК 10.	Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами, з порушеннями мовлення.
СК 18.	Здатність розуміти, визначати та узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища для реалізації завдань спеціальної та інклюзивної освіти.
СК 19	Здатність визначати, добирати та застосовувати відповідні віку та цілям втручання матеріали, обладнання і технології, оцінювати їх ефективність для покращення доступу до спеціальної та інклюзивної освіти.
СК 20	Здатність визначати першочергові завдання, ефективно розподіляти навантаження, використовувати час та вирішувати труднощі у повсякденній професійній діяльності.
	<b>Програмні результати навчання</b>
РН 2	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

PH 3	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.
PH 6	Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.
PH 8	Організувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.
PH 10	Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, реалізовувати логопедичний супровід з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.
PH 13	Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами та порушеннями мовлення, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.
PH 19	Визначати потреби і проблеми дітей з особливими освітніми потребами та їхніх сімей, знаходити інноваційні рішення та залучати ресурси для їх задоволення та вирішення.

### Літературні джерела

#### Основна література:

1. Бурнос В. В. Ігрові методи навчання — передумова інтелектуального та творчого розвитку особистості школярів / В. В. Бурнос, А. О. Каплунова // Науково-методичний журнал Педагогічна майстерня. – №5(53). – 2015. – С. 11–15.
2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі: навч. посіб / О. В. Гаврилов. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 308 с.
3. Галецька, Ю. В. Формування соціально-побутових навичок у дітей з помірною та важкою розумовою відсталістю: автореферат... канд. пед. наук, спец.: 13.00.03 – корекційна педагогіка / Галецька Ю. В. – К.: Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, 2015. – 18 с.
4. Гіренко Н. А. Соціально-побутове орієнтування в допоміжній школі. Методичні рекомендації для студентів дефектологічних факультетів. - Слов'янськ, 2011. - 130 с.
5. Гіренко Н. А. Світ навколо тебе: 5 клас: навч. посіб. із соціальнопобутового орієнтування для спец. загальноосвіт. навч. закл. для розумово відсталих дітей / Н. А. Гіренко, С. М. Кізіченкова. – К.: Либідь, 2015р. – 80 с.
6. Дмитрієва І. В. Специфіка естетичного виховання у спеціальній школі для дітей з вадами розумового розвитку / І. В. Дмитрієва // Наука і сучасність:

- зб. наук, праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Том 54. - К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. - С. 41-50.
7. Дробот Л.С., Мерсіянова Г.М. Соціально-побутове орієнтування учнів допоміжної школи / Л.С. Дробот, Г.М. Мерсіянова. – К.: Освіта, 2012.
8. Дробот Л.С., Видрич Н.І. Соціально-побутове орієнтування для вчителів та учнів допоміжної школи / Л.С. Дробот, Н.І. Видрич. – К.: ІСДО, 1995.
9. Інклюзивне навчання: досвід упровадження / [упоряд. – А. Колупаєва]. – К.: Шкільний світ, 2015 – 200 с.
10. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практич. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві]; пер. з англ. – К.: – СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с.
11. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Щодо введення посади вихователя (асистента вчителя) у загальноосвітніх навчальних закладах з інклюзивним навчанням» від 28. 09. 2012 № 1/9-694 [Електронний ресурс]: Режим доступу:  
<https://mon.gov.ua/ua>
12. Малічен О. Організація та методика дослідження самообслуговочої діяльності учнів допоміжної школи / О. Малічен // Дефектологія, 2000 № 1.
13. Мищенко О. Удосконалення процесу навчання розумово-відсталих школярів соціально-побутового орієнтування / О. Мищенко // Дефектологія, 2000 № 1
14. Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів: Міністерство освіти і науки України. – 28 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:  
[http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/693/navchalni\\_programi11](http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/693/navchalni_programi11)
15. Синьов В.М. Психологія розумово відсталої дитини: підручник / В. М. Синьов, М. П. Матвеева, О. П. Рохліна. – К.: Знання, 2008. – 359 с.
16. Соціально-побутове орієнтування: програми для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей / Укл. Н. А. Гіренко, Г. М. Мерсіянова. – К., 2009. – 39 с.
17. Старцева В. Психологічно-педагогічні особливості соціальнопобутового орієнтування дітей-сиріт із ЗПР/ В. 11. Старцева // Дефектологія, 2009. - № 2.
18. Стежко Ю. Г. Формування сенсожиттєвих ціннісних орієнтацій старшокласників у процесі вивчення суспільствознавчих дисциплін [Текст]: дис. канд. пед. наук: 13.00.07 / Юрій Григорович Стежко; Кіровоградський держ. педагогічний ун-т ім. Володимира Винниченка. - Кіровоград, 2004. - 220 с.
19. Хохліна О.П. Корекційна спрямованість трудового навчання в допоміжній школі: Навчально-методичний посібник / Хохліна О.П. – К.: ТОВ «Імідж», 2006. – 176 с.
20. Фомічова Л.І. Ознайомлення з оточуючим: Навч. посібник. - К.: Благовіст, 2002. - 271 с.



### Політика оцінювання

**Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим; бали, отримані на занятті, сумуються і визначають загальну кількість балів за модульний контроль.

**Політика щодо термінів та перескладання завдань:** завдання, які виконуються з порушенням встановлених термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. До перескладання модулю/модулів студент допускається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

**Політика щодо академічної доброчесності:** усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Зафіксовані порушення норм доброчесності під час складання підсумкового контролю є підставою для розгляду на засідання Комісії з питань етики та академічної доброчесності університету.

### Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1,2 (теми 1–16) – усне опитування, презентації, лабораторні роботи	80
Підсумковий контроль – тестові завдання	20

### Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом